

Regeringen måste säkra linjer till Arlanda

Svenska Dagbladet den 6 oktober 2023

Trots sin relativt lilla folkmängd är Sverige en stark spelare på den globala arenan. Vi kan stoltsera med en stark position i internationella förhandlingar och en mängd framgångsrika globala storbolag. Ett globalt sammankopplat samhälle och näringsliv är centralt för att säkra de svenska företagens konkurrenskraft i framtiden. Hög konkurrenskraft och produktivitet gör att vi kan ha höga löner, god avkastning på kapital, och således en stabil skattebas. Detta möjliggör utvecklandet av välfärdsstaten och en uthållig kamp mot allvarliga samhällsproblem så som en åldrande befolkning, gängkriminalitet och klimatförändringar.

I ljuset av det nyliga ägarbytet inom SAS, där svenska staten inte längre är en central ägare, framträder nya utmaningar för såväl Sveriges flygindustri som nationen i helhet. Sverige förlorar nu en central kanal genom vilken man har kunnat påverka de förbindelser som knyter samma Sverige med omvärlden. Trots att världen är mer globaliserad än någonsin tidigare i historien har geografiska avstånd en lika negativ effekt på handel i dag jämfört med för 60 år sedan. Svenska företag exporterar och importerar alltså mer varor än någonsin, men fördelningen mellan nära och långväga handelspartners är i stort sett oförändrad sedan 1960. Det kan verka motsägelsefullt då tullar samt transport- och kommunikationskostnader i dag är betydligt lägre jämfört med förr. Forskning pekar på att en viktig förklaring till detta är att globala handelsmönster blivit mer komplexa, vilket i sin tur gör att fysiska möten mellan köpare och säljare fortsatt är avgörande. Detta trots att digitaliseringen gjort att kommunikation på andra vis nu är möjlig.

SAS har länge varit en viktig aktör för att säkerställa Sveriges anslutning till omvärlden. Med ägarstrukturens omvandling uppstår frågor om huruvida Arlandas anslutningar kan komma att påverkas negativt när svenska staten inte längre är en av storägarna. Regeringen bör nu aktivt samarbeta med flygindustrin och andra berörda parter för att säkerställa bevarandet av såväl internationella som regionala flyglinjer till Arlanda. Detta utifrån åtminstone nedan tre orsaker:

1. **Koordination av handel.** Världshandeln utgörs i dag till hälften av insatsvaror som ofta färdas i komplexa värdekedjor som spänner över flera länder och kontinenter. För att koordinera sådana varuflöden behöver människor mötas fysiskt, vilket gör långa restider till ett betydande handelshinder. Om Arlanda mister viktiga flygförbindelser ökar restider, vilket i sin tur även ökar handelskostnaderna. Forskning pekar även på vikten av fysiska möten för andra former av utbyten, så som internationella direktinvesteringar, spridning av teknologi och vetenskapliga samarbeten som bidrar till att stimulera innovation och ekonomisk tillväxt. Goda flygförbindelser mellan Sverige och andra länder är således avgörande för vår konkurrenskraft och bidrar till ökad produktivitet.
2. **Jakten på talang.** För att Sverige ska kunna hävda sig i den globala konkurrensen om talang, och således behålla globala företags huvudkontor och närvaro, är det nödvändigt med goda internationella anslutningar. Arlanda spelar här en central roll som knypunkt för internationell talang och erfarenhet. En sådan knypunkt möjliggör för svenska företag att

rekrytera från en global talangpool, samtidigt som det ger svenska arbetstagare tillgång till möjligheter utomlands.

3. **Internationella relationer.** Arlandas internationella förbindelser är en representation av Sveriges öppenhet och samarbetsvillighet på den globala scenen. En väl ansluten flygplats visar på en nation som är redo att engagera sig och samarbeta med omvärlden, vilket i sin tur stärker Sveriges internationella status och relationer.

Visst finns det goda argument för att staten inte skall äga flygbolag, och sannolikt är utfallet här en vinst för svenska skattebetalare på sikt. Men viktigt att förstå är att ägandet i det här fallet spelade en viktig roll för att bevara Sveriges luftbro till omvärlden. Flygindustrin förvaltar en infrastruktur med betydande externa effekter, något som en fri marknad inte internaliserar. Detta motiverar en aktiv näringslivspolitik som syftar till att ge incitament för flygbolag att investera i såväl inrikes- som utrikesförbindelser till Arlanda.

Med SAS ägarbyte är det nu viktigare än någonsin att säkerställa Arlandas position som en central internationell flygplats i norra Europa. Regeringens proaktiva engagemang i denna fråga kommer inte bara att säkerställa landets anslutning till omvärlden, men också stärka Sveriges ekonomiska välbefinnande och därigenom ge oss mer resurser att möta allvarliga samhällsproblem. Det är dags för alla berörda parter att samarbeta – och se till att Sveriges port till omvärlden förblir öppen.

Bengt Söderlund

Joacim Tåg